

УДК 001.89+001:35.075.1 Бугуцький

Юрій Павлушко

**АКАДЕМІК О. А. БУГУЦЬКИЙ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ БІОГРАФІЇ ВЧЕНОГО, ОРГАНІЗАТОРА
ЕКОНОМІКО-АГРАРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (ДРУГА ПОЛОВИНА
XX – ПОЧАТОК XXI СТ.)**

Досліджено науково-організаційну й науково-просвітницьку діяльність вченого. Проаналізовано форми й методи співпраці безпосередньо академіка О. Бугуцького та очолюваних ним наукових колективів з виробництвом. Розвинуто сутність, характер й особливості системного забезпечення науково-історичних економічних досліджень. Поглиблено розуміння організаційно-забезпечуючих умінь і здібностей академіка як організатора науки, керівника очолюваних ним наукових колективів на основі особистого прикладу та персональної відповідальності за виконання дорученої роботи.

Основними теоретичними розробками й конкретним практичним внеском О. Бугуцького в розвиток галузі сільського господарства є: 1) вдосконалення методів економічного аналізу по відношенню до продуктивності аграрної праці та трудомісткості продукції; 2) методичні рекомендації по визначенню показників матеріаломісткості, в якій віддзеркалюється минала праця у вартісному вираженні; 3) пропозиції директивним, планово-економічним та сільськогосподарським органам на різних рівнях управління, а також безпосередньо господарствам з питань зниження затрат живої праці, економії уречевленої; 4) розробка з оптимального співвідношення темпів росту продуктивності й оплати праці в колгоспах та радгоспах; 5) конкретний результат проведеної дослідної роботи у науковому плані - розроблені у співавторстві та видані «Методичні рекомендації по визначенню сукупної трудомісткості продукції у сільському господарстві», а також складені спільно з координатором ВНІЕСГ, ТСГА, Економічним НДІ Держплану УРСР й погоджені 15 березня 1984 р. Науково-технічною радою колишнього Міністерства СРСР «Єдині методичні рекомендації по визначенню сукупних затрат праці на виробництво й переробку сільськогосподарської продукції»

Ключові слова: Бугуцький Олексій Андрійович, економіст, аграрник, сільське господарство.

Исследованы научно-организационную и научно-просветительскую деятельность ученого. Проанализированы формы и методы сотрудничества непосредственно академика А. Бугуцького и возглавляемых им научных коллективов с производством. Развита сущность, характер и особенности системного обеспечения научно-исторических экономических исследований. Углублено понимание организационно-обеспечивающих умений и способностей академика как организатора науки, руководителя возглавляемых им научных коллективов на основе личного примера и персональной ответственности за выполнение порученной работы.

Основными теоретическими разработками и конкретным практическим вкладом А. Бугуцького в развитие отрасли сельского хозяйства являются: 1) совершенствование методов экономического анализа по отношению к производительности аграрного труда и трудоемкости продукции; 2) методические рекомендации по определению показателей материалоемкости, в которой отражается прошлая работа в стоимостном выражении; 3) предложения директивным, планово-экономическим и сельскохозяйственным органам на различных уровнях управления, а также непосредственно хозяйствам по вопросам снижения затрат живого труда, экономии овеществленного; 4) разработка с оптимального соотношения темпов роста производительности и оплаты труда в колхозах и совхозах; 5) конкретный результат проведенной исследовательской работы в научном плане разработаны в соавторстве и изданы «Методические рекомендации по определению совокупной трудоемкости продукции в сельском хозяйстве», а также сочиненные совместно с координатором ВНІЕСГ, ТСГА, Экономическим НИИ Госплана УССР и согласованы 15 марта 1984 г. Научно-техническим советом бывшего Министерства СССР «Единые методические рекомендации по определению совокупных затрат труда на производство и переработку сельскохозяйственной продукции»

Ключевые слова: Бугуцький Алексей Андреевич, економіст, аграрник, сільськогосподарське господарство.

Scientific and organizational, scientific and educational activities of the scientist were analyzed. The forms and methods of cooperation directly academician A. Buhutskoho and led by head of research teams of production were analyzed. Developed essence, nature and characteristics of the system to provide scientific and historical economic research. Profound understanding organizational providing academic skills and abilities as an organizer of science, led by head of research teams based on personal example and personal responsibility for the performance of assigned work.

The main theoretical developments and specific practical contribution to the development of O. Buhutskoto agriculture are: 1) improving methods of economic analysis in relation to the performance of agricultural work and the complexity of products; 2) guidelines on the definition of material parameters, which reflected the past work in terms of value; 3) prescriptive proposals, planning and economic and agricultural authorities at different levels of government, as well as directly on farms reduce cost of living labor, economy materialized; 4) develop the optimal value growth of productivity and wages in collective farms and state farms; 5) concrete results conducted research in scientific terms developed in collaboration and published «Guidelines for the definition of aggregate production labor in agriculture» and made with the coordinator VNIESH, TSHA, the Economic Research Institute of USSR State Planning Committee and approved March 15, 1984 Scientific and technological former Ministry Council USSR «The only guidance on the definition of total labor costs for production and processing of agricultural products»

Keywords: *Buhutskyy Alexey Andriovitch, economist, agrarian, agriculture.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Бугуцький Олексій Андрійович відомий у країні як вчений економіст-аграрник, який пройшов шлях в Інституті аграрної економіки від аспіранта до завідувача відділом з безперервним стажем завідування близько 40 років. Професор був відомим у країні вченим в галузі аграрної статистики й економіки сільськогосподарської праці та систематично працював над підвищенням свого не лише науково-теоретичного, а й організаційного рівня.

Водночас у вітчизняній історіографії життєдіяльність вченого відображена фрагментарно, бракує спеціальних історичних досліджень з інтелектуальної історії. Дотепер належним чином не осмислено його організаційну, наукову та та представницьку діяльність у сфері аграрної економічної науки. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Олексій Андрійович Бугуцький уособлював талановитого теоретика і практика, умів створити атмосферу інтелектуальної творчості, наукового пошуку. Вчений багато уваги приділяв атестації наукових кадрів. З 1966 р. був членом спеціалізованої вченої ради в Інституті аграрної економіки та Київському державному економічному університеті, згодом – при Міністерстві праці і соціальної політики. Окрім того, 126 разів виступав офіційним опонентом по кандидатських і докторських дисертаціях. Тривалий час вчений був членом науково-експертної ради Держкомстату України та наукових рад з координації досліджень в Україні.

О. Бугуцький за здійснювану науково-організаційну діяльність був удостоєний багатьох державних нагород і почесних грамот Кабінету Міністрів України з врученням йому пам'ятного знака та Президії УААН за багаторічну плідну наукову діяльність, вагомий внесок у розроблення теоретико-методологічних основ економіки праці, підготовку, становлення школи наукових кадрів, а також у зв'язку із 70-річчям від дня народження.

Значну роботу він провів у Національному аграрному університеті при підготовці спеціалістів вищої освіти, читанні курсу лекцій з теорії, економічної, соціальної та сільськогосподарської статистики [Бугуцький, 1996, с. 88-92]. Тут же під його керівництвом підготовлено посібник для студентів вищих навчальних закладів з економічних спеціальностей «Сільськогосподарська статистика з основами економічної статистики» (1984 р., 16,8 др. арк.) [Бугуцький, 1996], а під його редакцією видано чимало наукових праць.

У даному огляді робиться спроба розкрити найважливіші напрями науково-організаційної та науково-просвітницької діяльності вченого, проаналізувати форми і методи співпраці академіка О. Бугуцького з науковими установами і виробничими колективами.

Виклад основного матеріалу. Олексій Андрійович Бугуцький був керівником та провідним виконавцем найважливіших напрямів наукових досліджень аграрної економіки, зокрема:

1) розробив пропозиції по підвищенню продуктивності сільськогосподарської праці в умовах науково-технічного прогресу (1980-1984 рр.);

2) вніс пропозиції по підвищенню ефективності праці у сільському господарстві УРСР у системі АПК (1985-1990 рр.).

Крім того, він приймав участь у комплексних наукових дослідженнях, де узагальнив досвід колгоспів та радгоспів по підвищенню продуктивності сільськогосподарської праці та підготував рекомендації щодо його впровадження в УРСР для Держагропрому СРСР, подав пропозиції стосовно підвищення продуктивності праці в сільському господарстві в системі АПК у тринадцятій п'ятирічці та презентував їх у Держплані СРСР і т. д. У звіті Президії Академії на Річному загальному зібранні ВАСГНІЛ 26 березня 1986 р. академік А. Ніконов серед найбільш значних розробок, виконаних економістами-аграрниками в одинадцятій п'ятирічці, відмітив й розробку цих єдиних рекомендацій, звернувши увагу на те, що сукупні трудові оцінки у порівнянні з оцінкою по собівартості дозволяють більш точно враховувати реальні витрати виробництва й на їх основі обґрунтовано вирішувати важливі проблеми економіки АПК: ефективність виробництва, ціноутворення, регіональне розміщення виробництва та інші питання [Сільськогосподарська, 1984].

Згадані методичні пропозиції ґрунтуються на поглибленому аналізі продуктивності праці в колгоспах і радгоспах за допомогою сучасних економічних та статистико-математичних методів, а також по довгостроковому її прогнозуванню. Особливістю розробленої методики довгострокового прогнозування продуктивності аграрної праці полягають у тому, що в ній враховується не лише ресурсний підхід, але й дія прогресивних явищ у перспективі. Результати проведеної роботи з аналізу й прогнозування продуктивності праці викладені в виданих спільно з ВНІЕСГ «Методичних рекомендаціях по аналізу й прогнозуванню продуктивності праці у сільському господарстві» [Методичні, 1983].

По розробленій вченим методиці був складений прогноз продуктивності праці у суспільному секторі сільського господарства Української РСР на 1991-2010 рр., включений у комплексну програму «Науково-технічний прогрес та його соціально-економічні наслідки на 1991-2010 рр. по Українській РСР», схвалений Держагропромом і представлений Держплану УРСР.

У результаті спільної роботи з ВНІЕСГ та іншими координованими О. Бугуцьким науковими установами були досягнуті такі результати:

1) Союзним планово-економічним органам надіслано «Пропозиції по підвищенню продуктивності праці у сільському господарстві на період 1986-1990 рр.» [Єдині, 1984];

2) Держкомпраці УРСР та Держагропрому УРСР підготовлено доповідь-аналіз «Про скорочення затрат ручної праці та підвищення її продуктивності в трудомістких галузях сільського господарства» (обсягом 1,25 д. а.);

3) у наукову доповідь ВНІЕСГ на тему «Режим економії робочого часу в сільськогосподарських галузях» включено доповідну записку стосовно виробництва кукурудзи, цукрового буряка й молока;

4) Наукова рада з проблем народонаселення й відтворення трудового потенціалу АН УРСР розіслала для практичного використання зацікавленим відомствам та установам доповідь «Проблеми підвищення ефективності сільськогосподарської праці в системі АПК та їх відображення в ЦКП «Праця» [Основні, 1986];

5) через ВАСГНІЛ для Відділу сільського господарства та харчової промисловості ЦК КППС представлені пропозиції на тему: «Проблеми підвищення продуктивності праці у сільському господарстві УРСР» (грудень, 1986 р.; обсяг - 0,75 д. а.);

6) відповідно «Договору про творчу співпрацю» зі Ставищенським РАПС Київської області від 23 травня 1985 р. передано для використання доповідь-аналіз на тему «Виявлення резервів та розробка пропозицій по підвищенню продуктивності праці в колгоспах Ставищенського району (1987 р.)»;

7) у співпраці з працівниками інших секторів відділу у наукову доповідь-аналіз для директивних та планово-економічних органів республіки «Економічні передумови стабілізації трудових ресурсів на селі та підвищення ефективності їх використання (спільно з Н. Вдовиченком, Є. Якубою; обсяг - 1 д. а.; жовтень, 1988 р.);

8) сектору економіки Відділу сільського господарства та харчової промисловості ЦК Компартії України передані «Результати узагальнення формування й функціонування колективної високопродуктивної праці у сільському господарстві УРСР за підсумками роботи за 1986-1987 рр.» (спільно з В. Дієсперовим та ін.; 1,9 д. а.; 1988 рік);

9) Всесоюзному НДІ економіки та організації сільського господарства передана доповідь-аналіз «Досвід досягнення високої продуктивності праці» (на прикладі радгоспу XXV з'їзду КППС

Гошанського району Рівненської області) для представлення Держагропрому СРСР (спільно з Н. Калинчиком, Н. Петровським; обсяг – 3 д. а.; 1988 р.);

10) доповідь на тему «Підвищення продуктивності праці на базі комплексної механізації та інтенсивних технологій у тваринництві» представлена в Держагропромі УРСР (спільно з Н. Калинчиком ; обсяг – 1 д. а.; 1988 р.);

11) у загальноінститутській доповіді «Про оренду та шляхи подальшого розвитку форм організації у сільськогосподарському виробництві (Погляди та пропозиції вчених УкрНДІЕОСГ ім. О. Шліхтера) на ЦК Компартії України, поміщено розділ «Деякі аспекти соціально-економічного розвитку колгоспно-радгоспного виробництва на базі орендних відносин» (спільно з Н. Петровським; обсяг - 0,5 д. а.; 1988 р.);

12) на виконання постанови Президії ВАСГНІЛ від 19 квітня 1986 р. і Президії НТС Держагропрому від 16 квітня 1987 р., а також постанови ПВ ВАСГНІЛ від 5 травня 1987 р. розроблені «Рекомендації по організації та ефективному функціонуванню колективів високопродуктивної праці в сільськогосподарському виробництві УРСР», які представлені в ВАСГНІЛ (грудень, 1988 р.; сектор продуктивності праці, НОТ і госпрозрахунку; обсяг - 3,5 д. а.);

13) атестованим за результатами дослідження республіканським, обласним та районним планово-економічним органам щорічно подаються 2-3 доповіді-аналізу (довідні записки).

Результати наведених досліджень були викладені О. Бугуцьким особисто в Держкомпраці УРСР, Науково-експертній раді Держкомстату УРСР; Науково-технічній раді кол. Міністерства УРСР і Мінсільгоспу УРСР; Вченій раді Інституту; Президії ВАСГНІЛ; Проблемній раді по соціальному розвитку села ВАСГНІЛ; Проблемно-координаційній комісії ПВ ВАСГНІЛ, наукових та науково-практичних конференціях союзного, республіканського, обласного та районного масштабів.

О. Бугуцький надавав допомогу виробництву, яка здійснювалася на постійній основі і полягала у наступному:

– систематичне проведення консультацій відносно розрахунку синтетичних показників затрат праці – повної та сукупної трудомісткості виробництва сільськогосподарської продукції;

– щорічне представлення в 1-2 господарствах й РАПО різних областей УРСР докладів-аналізу по підвищенню продуктивності аграрної праці;

– заключення договорів про творчу співпрацю: 1) 1985 р. – з радгоспом «Русанівський» Броварського району Київської області на тему «Аналіз та розробка заходів по підвищенню ефективності праці в овочівництві радгоспу»; 2) 1985-1987 рр. – зі Ставищенським районним агропромисловим об'єднанням Київської області на тему «Виявлення резервів та розробка пропозицій по підвищенню продуктивності праці у

колгоспах району»; 3) в радгоспі ім. Ватутіна Вишгородського району Київської області проводилася робота по пошуку внутрішню господарських резервів скорочення затрат живої та уречевленої праці.

Наукові розробки О. Бугуцького і дотепер впроваджуються в господарську практику. Під його керівництвом та при безпосередній участі реалізоване проведення цінних досліджень по вдосконаленню методів кількісної оцінки господарської діяльності колгоспів та радгоспів. У результаті була запропонована система показників та прийоми визначення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва із застосуванням статистико-математичних методів. Особливо значними є проведені дослідження вченого з проблем продуктивності та використання праці у сільському господарстві. Зокрема, за 1972-1979 рр. він здійснені розробки по вдосконаленню використання трудових ресурсів та підвищенню ефективності сукупних затрат праці у сільському господарстві. Їх результати викладені в численних доповідних записках директивним, планово-економічним та сільськогосподарським органам та використані свого часу при підготовці прийнятих Республіканським урядом двох спеціальних постанов з цього приводу. У 1980-1984 рр. в секторі продуктивності праці під керівництвом та за участю О. Бугуцького успішно проводились дослідження по темі державного плану «Розробити пропозиції з підвищення продуктивності сільськогосподарської праці в умовах науково-технічного прогресу».

Вартість по заключних О. Бугуцьким господарських договорах всього та у середньому на одного виконавця тематики складала:

1) розробка пропозицій по заміщенню затрат живої праці уречевленою та їх економія в колгоспах Української РСР - госпдоговір в 1984-1985 рр. з колишнім Міністерством сільського господарства УРСР на суму 20 тис. крб, у т.ч. на одного виконавця - 10 тис. крб.;

2) запровадження колективного підряду у молочному скотарстві з застосуванням нормативного планування виробництва молока в умовах потоково-цехової системи організації його виробництва в двох базових господарствах Ростовської та Полтавської областей - госпдоговір в 1987 р. з Всесоюзним ВНІП та НСХ Держагропрому УРСР на суму 10 тис. крб, у т. ч. на одного виконавця - 3,3 тис. крб.;

3) підготовка рекомендацій з оптимальних розмірів, організації та ефективного функціонування колективів високопродуктивної праці в основних галузях сільськогосподарського виробництва – госпдоговір по комплексній темі з Держагропромом УРСР секторів продуктивності праці, НОТ, оплати праці та госпрозрахунку на суму 30 тис. крб, у т. ч. на одного виконавця 3 тис. крб.

Отриманий загальний економічний ефект у середньому на одного наукового співробітника-виконавця) при виконанні теми «Розробити пропозиції по підвищенню продуктивності сільськогосподарської праці в умовах науково-технічного прогресу» склав 210-215 тис. крб.; окупність 1 крб близько 4 крб.

Професор Бугуцький приймав активну участь в науковому і суспільному житті: був членом ряду координаційно-методичних рад та спеціалізованих рад по захисту на здобуття вченого ступеня доктора і кандидата економічних наук (в інституті та КІНГ). Неодноразово він обирався членом політбюро і місцевому Інституту. В університетах, різного роду установах й організаціях понад сто разів проводив лекційну пропаганду на тему «Проблеми ефективності праці в основній ланці АПК сільському господарстві» (табл. 1).

Таблиця 1

Лекційна робота О. Бугуцького

Тематика лекцій	Кількість
Народні університети, різного роду установи, організації	36
Господарства, РАПО	24
ВУЗи	13
ВДНГ	14
Конференції, наради, семінари	29
Всього	116

З'ясовано, що О. Бугуцький приймав участь у громадському житті Інституту: тричі обирався до складу місцевого комітету, шість разів – членом партійного бюро інституту, був керівником теоретичного семінару в мережі партійного навчання.

Нижче перелічені види громадської роботи, якими займався О. Бугуцький:

1) керівник методологічного семінару «Максистсько-ленінське методологічне надбання та актуальні проблеми активізації людського чинника в аграрній сфері АПК» в системі політичної освіти Інституту. З 1986 по 1988 рр. Московський Райком Компартії України м. Києва як пропагандиста методологічного семінару за багаторічну, плідну працю з пропаганди марксизму-ленізму й політики КПРС нагородив грамотами;

2) виконував окремі доручення партійного бюро Інституту та партійних органів, був членом партбюро відділу;

3) інші види громадської роботи:

а) член Науково-експертної ради Держкомітету УРСР;

б) член бюро Наукової ради з проблем народонаселення та відтворення трудового потенціалу АН УРСР;

в) член секції з проблем кадрів АПК при Президії ВАСГНІЛ;

г) член секції з проблем економіки праці та соціального розвитку села галузевого НК з економіки та управління АПК, голова координаційно-методичної комісії по завданню 05 «Розробити пропозиції по підвищенню ефективності праці у сільському господарстві та соціальному розвитку села»;

д) член спеціалізованих рад по захисту дисертацій при Київському інституті народного господарства ім. Д. Коротченко та Українському НДІЕОСГ ім. О. Шліхтера.

Олексій Андрійович – активний учасник різних науково-практичних економічних конференцій та семінарів, на яких апробував та пропагував результати проведених досліджень. Будучи з 1962 р. членом Науково-експертної ради ЦСУ УРСР, з 1973 р. – членом секції економіки Технічної ради МСГ УРСР, з 1977 р. – членом наукової ради «Соціально-економічні проблеми народонаселення та праці» АН УРСР та Держкомпраці УРСР, він виконував багато доручень, що стосувалися розробки методології, та методики аграрної статистики та економіки. З 1966 р. О. Бугуцький – член Вченої Ради інституту з захисту кандидатських, а з 1976 р. – докторських дисертацій та кандидатських по спеціальності «Статистика» при Київському інституті народного господарства. Він також був членом Ради по соціальному розвитку села при Президії ВАСГНІЛ та керував у республіці виконанням завдання 06 «Розробити пропозиції по поліпшенню використання робочої сили, вдосконаленню форм організації праці, матеріального стимулювання, підвищенню продуктивності праці у сільськогосподарських та агропромислових підприємствах та об'єднаннях, прискоренню соціального розвитку села», затвердженого постановою ГКНТ СРСР від 4 листопада 1981 р. № 432, що включає 6 тем.

За успішне ведення наукових досліджень та впровадження їх результатів у виробництво, виконання ряду доручень директивних органів республіки керівництво інституту неодноразово матеріально та морально заохочувало О. Бугуцького. Керований ним відділ неодноразово займав призові місця в соціалістичному змаганні колективу інституту, а він заносився на Дошку пошани, морально і матеріально заохочувався. За досягнення в науковій і суспільній роботі він був нагороджений 28-ма грамотами та 5-ма урядовими медалями, зокрема:

1) золотою медаллю «За відмінні успіхи та зразкову поведінку» (1949 р.). Нагороджений на основі Постанови Ради Народних Комісарів Союзу СРСР від 21 червня 1944 р. № 750 «Про заходи по поліпшенню якості освіти в школі»;

2) медаллю «За доблесну працю» в ознаменування 100-річчя з Дня народження В. Леніна (1970 р.); нагрудним знаком Мінсільгоспу СРСР й ЦК профспілки «Переможець соціалістичного змагання» (1973 р.);

3) медаллю «В пам'ять 1500-річчя Києва»;

4) срібною медаллю «За успіхи у народному господарстві СРСР» ВДНГ СРСР (1985 р.);

5) медаллю «Ветеран праці» (1988 р.);

6) ювілейним знаком ЦК ВЛКСМ «70 років ВЛКСМ» (1988 р.).

Численні досягнення О. Бугуцького дали підстави колективу, з яким він працював, клопотати перед дирекцією та громадськими організаціями інституту про занесення його ім'я в ПОЧЕСНУ КНИГУ інституту як одного із його активних фундаторів.

Висновки. Академік О. Бугуцький зробив вагомий внесок у підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, стабілізацію трудових ресурсів, координацію наукових досягнень у галузі

аграрної економіки, посилення наукового супроводу в редагуванні АПК УРСР. Інтелектуальна біографія вченого слугує прикладом служіння Україні, має величезний науково-пізнавальний, виховний потенціал для сучасного покоління молодих учених.

Література

- Бугуцький, 1996* – Бугуцький Олексій Андрійович: біобібліографічний покажчик наукових праць та підготовки кадрів за 1956-1996 рр. : [наукове видання] / Ін-т аграр. економіки УААН ; упоряд. Л. Ф. Кондратов. – К., 1996. – 90 с.
- Вчені економісти-аграрники, 2001* – Вчені економісти-аграрники. – Київ: Аграрна наука, 2001. – Кн. 5. – Ч. 1. – Серія: Українські вчені-аграрії ХХ століття. – 450 с.
- Єдині, 1984* – Єдині методичні рекомендації по визначенню сукупних затрат на виробництво й переробку сільськогосподарської продукції. – М. : МСХ СРСР, 1984. – 5 д. а.
- Методичні, 1983* – Методичні рекомендації по визначенню сукупної трудомісткості продукції у сільському господарстві. – К. : УкрНДІОСГ, 1983. – 3,5 д. а.
- Основні, 1986*. – Методичні рекомендації по аналізу й прогнозуванню продуктивності праці у сільському господарстві. – М. : ВНІЕСГ, 1986. – 6 д. а.
- Проблеми, 1986*. – Проблеми підвищення ефективності сільськогосподарської праці в системі АПК та їх відображення в ЦКП «Праця». – К. : СОПС УРСР АН УРСР, 1986. – 1,25 д. а.
- Пропозиції, 1984*. – Пропозиції по підвищенню продуктивності праці у сільському господарстві на період 1986-1990 рр. – М. : ВНІЕСГ, 1984. – 8 д. а.
- Сільськогосподарська, 1984* – Сільськогосподарська статистика з основами економічної статистики : учб. посіб. для студ. вищ. учб. закл. з економ. спеціальностей [Текст] / О. А. Бугуцький, А. Т. Опря, М. В. Степаненко, С. С. Федоренко, М. М. Пантелейчук. – К. : Вища школа, 1984. – 16,85 др. арк.

REFERENCES

- Buhuts'kyu, 1996* – Buhuts'kyu Oleksiy Andriyovych: biobibliografichnyy pokazhchik naukovykh prats' ta pidhotovky kadriv za 1956-1996 rr. : [naukove vydannya] / In-t ahrar. ekonomiky UAAN ; uporyad. L. F. Kondratov. – K., 1996. – 90 s.
- Vcheni ekonomisty-ahrarynyky, 2001* – Vcheni ekonomisty-ahrarynyky. – Kyuyiv: Ahrarna nauka, 2001. – Kn. 5. – Ch. 1. – Seriya: Ukrayins'ki vcheni-ahraryi XX stolittya. – 450 s.
- Yedyni, 1984* – Yedyni metodychni rekomendatsiyi po vyznachennyu sukupnykh zatrat na vyrobnytstvo u pererobku sil's'kohospodars'koyi produktsiyi. – M. : MSKh SRSR, 1984. – 5 d. a.
- Metodychni, 1983* – Metodychni rekomendatsiyi po vyznachennyu sukupnoyi trudomistkosti produktsiyi u sil's'komu hospodarstvi. – K. : UkrNDIOS·H, 1983. – 3,5 d. a.
- Osnovni, 1986* – Metodychni rekomendatsiyi po analizu y prohnozuvannyu produktyvnosti pratsi u sil's'komu hospodarstvi. – M. : VNIES·H, 1986. – 6 d. a.
- Problemy, 1986* – Problemy pidvyshchennya efektyvnosti sil's'kohospodars'koyi pratsi v systemi APK ta yikh vidobrazhennya v TsKP «Pratsya». – K. : SOPS URSR AN URSR, 1986. – 1,25 d. a.
- Propozytsiyi, 1984* – Propozytsiyi po pidvyshchennyu produktyvnosti pratsi u sil's'komu hospodarstvi na period 1986-1990 rr. – M. : VNIES·H, 1984. – 8 d. a.
- Sil's'kohospodars'ka, 1984* – Sil's'kohospodars'ka statystyka z osnovamy ekonomichnoyi statystyky : uchb. posib. dlya stud. vyshch. uchb. zakl. z ekonom. spetsial'nostey [Tekst] / O. A. Buhuts'kyu, A. T. Oprya, M. V. Stepanenko, S. S. Fedorenko, M. M. Panteleychuk. – K. : Vyshcha shkola, 1984. – 16,85 dr. ark.

Надійшла до друку 27.06.2014